

MARKKU
ESKELINEN
JAAKKO
YLI-JUONIKAS

Talvimatkoja

NTAMO
Post-Oulipo

Talvimatkoja

MARKKU ESKELINEN & JAAKKO YLI-JUONIKAS

Talvimatkoja

NTAMO
Helsinki
2020

© Markku Eskelinen & Jaakko Yli-Juonikas

ISBN 978-952-215-798-0

ULKOASU & TAITTO

Göran de Kopior

KANNEN KUVA

Hermann Haase (1862–1934), akvarelli Carl Martin
Laeiszin (1803–1864) toteuttamista seinämaalauksista
hampurilaisen juristin Carl August Schröder
vanhemman (1810–1902) asunnossa,
Wikimedia Commons

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO

www.ntamo.net – Yhteistyössä: Post-Oulipo ry
Helsinki 2020

Sisällys

JOHDANTO 7

TALVIMATKOJA:

KYMMENEN PROSEDUURIA 9

Talvimatkoja

ALUT JA LOPUT (1–44) 15

KESKIKOHDAT (45–140) 105

Liitteet

PROSEDUURI 200 578 509 309 852 TALVIMATKAAN

TALVIMATKOJEN ENSIMMÄISEN JA TOISEN

VERSION FRAGMENTTIEN SIJAINTI

JOHDANTO

Talvimatkoja ei ole yksi teos vaan leegio, parviälyinen muodonmuuttaja, joka on yhtä lailla ergodinen ja lineaarinen, proseduraalinen ja kombinatorinen, parodia ja pastišsi, yhdessä ja erikseen kirjoitettu, plagiaatti ja uutuuus, joka tarjoaa jokaiselle jotakin, mutta ei kenellekään kaikkea.

Talvimatkoja ei silti ole vailla edeltäjää, sillä se on itsenäinen ja laajennettu versio samojen kirjoittajien teoksesta 200 578 509 309 952 *Talvimatkaa*, joka julkaistiin 2018 Teemu Ikosen toimittamassa *Menetelmällisen kirjallisuuden antologiassa* (Post-Oulipo ry & MKS).

Laajennus toteutuu pääasiassa kahdella tavalla. *Talvimatkoja* ei sisällä vain satojatuhansia miljardeja novelleja vaan myös romaanin, vähintään yhden ergodisen romaanin ja laskemattoman määrän pienoisoromaaneja. Lisäksi *Talvimatkoja* tarjoaa lukijalle peräti kymmenen käyttötapaa, siinä missä 200 587 509 309 952 *Talvimatkaa*, laskutavasta riippuen, vain yhden tai neljä.

Tämä on poikkeuksellista, koska yleensä käyttöohjeita on tapana antaa vain yksi: sekoita *Composition No. 1:n* irtolehdet Marc Saportan tapaan; lue alun ja lopun väliin sijoittuvat *The Unfortunatesin* vihkokset missä järjestyksessä hyvänsä B. S. Johnsonin ohjeen mukaan; voit lukea *Ruutuhyppelyn* luvut kahdessa eri Julio Cortázarin suunnittelemassa järjestyksessä.

Talvimatkojen liitteistä selviää 200 587 509 309 952 *Talvimatkan* proseduuri taustatietoineen (liite 1) samoin kuin sen fragmenttien sijainti käsillä olevassa teoksessa (liite 2). Kummankin proosa-koneen tärkein pohjateksti on Georges Perecin novelli *Le voyage d'hiver* (1979; suom. *Talvinen matka*).

Talvimatkoja materialisoituu ntamon ja Post-Oulipon yhteistyönä, mistä kiitos kaikille osallisille.

Helsingissä ja Turussa toukokuussa 2020

Markku Eskelinen ja Jaakko Yli-Juonikas

TALVIMATKOJA: KYMMENEN PROSEDUURIA

Talvimatkoja tarjoaa lukijalleen peräti kymmenen proseduuria tekstinsä täydelliseen tai osittaiseen läpikäymiseen. Proseduurien tuloksena syntyy vähintään satojatuhansia miljardeja teoksia: romaaneja, pienoisromaneja, novelleja ja muuta lyhytproosaa.

Tekstissä on kaikkiaan 140 fragmenttia ja jokaisessa niistä 140 sanaa. Jokaisessa fragmentissa yhdistyy yksi oulipolainen operaatio yhteen semanttiseen objektiin ja yhteen kielelliseen pakotteeseen liitteessä 1 tarkemmin selitetyllä tavalla.

Talvimatkoja voi lukea aivan tavallisen romaanin tai uuden romaanin tapaan fragmenttien ilmaisemassa numerojärjestyksessä ensimmäisestä viimeiseen (1–140). Fragmentit on sijoitettu aukeaman vasemmanpuoleiselle sivulle ja niitä koskevat ohjeet oikeanpuoleiselle sivulle.

Jos *Talvimatkoja* haluaa lukea ergodisena romaanina, tekstiä täytyy navigoida seuraamalla annettuja ohjeita. Niitä on kahdenlaisia, Jaakon ja Markun, ja valinta niiden välillä kaiken aikaa lukijan. Ensimmäisen ja toisen lukutavan voi halutessaan myös vapaasti yhdistää.

Kolmas tapa lukea *Talvimatkoja* edellyttää kahden nopan ja yhden kolikon käyttöä. Kolikon avulla määritellään ensin, sovelletaanko nopanheiton tuloksia fragmenttien (kruuna) vai lauseiden tasolla (klaava). Kahta noppaa heitetään yhtä aikaa ja yhden nopan silmäluku määrittelee, kuinka monta fragmenttia tai lausetta eteenpäin tekstissä siirrytään, ja toisen nopan silmäluku, kuinka monta fragmenttia tai lausetta sen jälkeen luetaan. Näin jatketaan, kunnes on edetty romaanitekstin ensimmäisestä fragmentista tai lauseesta viimeiseen. Lukijan päätettäväksi jää, kumpi silmäluku määrittää ohitettavan ja kumpi luettavan tekstin osuuden. Tällaisen pienoisromaanin lukemisen helpottamiseksi fragmenttien järjestysnumeroiden vieressä on sulkuihin merkitty kulloisenkin fragmentin ensimmäisen ja viimeisen lauseen järjestysnumero. Lisäksi kutakin fragmenttia seuraavalle sivulle on listattu sen sisältämien lauseiden tai virkkeiden järjestysnumero ja ensimmäinen sana.

Neljäs tapa lukea *Talvimatkoja* edellyttää, että kaksi lukijaa pelaa ensin keskenään erän shakkia. Shakkilauta muodostuu fragmenteista 1–64 siten, että nro 1 vastaa shakkilaudan ruutua

A1, nro 8 ruutua A8, nro 57 ruutua H1, nro 64 ruutua H8 ja niin edelleen. Pelin päätyttyä mustien nappuloiden sijainti shakkilaudalla määrittelee fragmentit, jotka ovat todenmukaisia mustilla pelanneelle pelaajalle, ja valkoisten nappuloiden sijainti fragmentit, jotka ovat todenmukaisia valkoisilla pelanneelle pelaajalle *Talvimatkojen* fiktiivisessä maailmassa. Kumpikin lukija tulkoon omalla tulkinnallaan autuaaksi.

Myös viides tapa lukea *Talvimatkoja* edellyttää, että kaksi lukijaa pelaa keskenään erän shakkia. Shakkilauta muodostuu fragmenteista 77–140 samalla logiikalla kuin edellisessä proseduurissa (A1 on fragmentti nro 77; A8 on nro 84; H1 on nro 133 ja H8 nro 140 ja niin edelleen). Edellä esitetystä proseduurista poiketen shakkinappulat edustavat lähtöruutujaan ja niitä vastaavia fragmentteja. Kun jokin nappula lyödään laudalta, sen edustama fragmentti suljetaan teoskokonaisuuden ulkopuolelle siten, että sitä ei enää lueta. Sen sijasta luetaan lyövän nappulan edustama fragmentti, joka saattaa näin monistaa itsensä useampaan kohtaan teoskokonaisuudessa. Pelin vaikutusten kirjaamista varten fragmenttien 77–140 yhteydessä on tällainen täydennettävä rivi: ei lueta vaan korvataan fragmentilla _____. Suosittelemme lyijykynän käyttämistä merkintöjen tekemiseen.

Kuudes proseduuuri edellyttää tavallisen korttipakan käyttöä. Pakasta poistetaan jokerit, pakka sekoitetaan huolellisesti ja siitä käännetään näkyviin 44 ensimmäistä korttia yksi kerrallaan. Ensimmäinen kortti määrittää ensimmäisen fragmentin statuksen, toinen toisen ja niin edelleen. Kortin numeroarvon perusteella saadaan tietää, kenen luettavaksi kyseinen fragmentti oli alun perin tarkoitettu: 2 Virginie, 3 Oliver, 4 Denis Borrade, 5 Hugo-gruppe, 6 Ranskan kansalliskirjaston johtaja, 7 Vincentin kuolinsyöntutkija, 8 Wolfgang Gauger, 9 Heinrich Niggemeyer, 10 John Scale, 11 Dennis Borrade, 12 Vincentin oppilaat, 13 Vincentin kustantaja, 14 Vincent tai hänen kaksoisveljensä. Jos nostettu kortti on hertta, niin sitä vastaavassa fragmentissa kommunikaatio on vilpillistä; jos ruutu, niin vilpittömyys; jos risti, niin allegorista; ja jos pata, niin kuvitteellista, ellei peräti harhaista.

Neljäs, viides ja kuudes lukutapa toimivat parhaiten, jos niiden tulokset otetaan huomioon muita lukutapoja noudatettaessa.

Seuraavat neljä lukutapaa (7–10) ovat samankaltaisia kuin *Menetelmällisen kirjallisuuden antologiassa* julkaistussa *Talvimatkojen* versiossa. Lukijan kannattaa kuvitella mielessään 10 x 14 ruudun ruudukko (katso liite 2), jota voi lukea joko ylhäältä alaspäin, alhaalta ylöspäin, vasemmalta oikealle tai oikealta vasemmalle. Lukeminen aloitetaan valitsemalla jokin näistä suunnista ja ottamalla lähtökohdaksi jokin tätä suuntaa osoittava lihavoidulla alkukirjaimella alkava valikko. Tässä **A** tarkoittaa ylhäältä alas etenevää lukutapaa, **Y** alhaalta ylös etenevää, **O** vasemmalta oikealle etenevää ja **V** oikealta vasemmalle etenevää lukutapaa. Kukin aloitusvalikko luettelee valikoiman seuraavaksi luettavia fragmentteja, joista lukija valitsee yhden ja jatkaa sen jälkeen valitsemansa valikkotyyppin (A, Y, O tai V) seuraamista, kunnes päätyy fragmenttiin, jonka alla olevista ohjeista ei enää löydy siihen asti seurattua valikkotyyppiä. (Huomattakoon, että vain aloitusvalikoissa valikkotyyppin kirjaintunnus on lihavoitu.)

Käytännössä ylhäältä alas lukeminen aloitetaan fragmentista 1, 2, 3, 8, 12, 13, 14, 15, 22 tai 31.

Alhaalta ylös lukeminen fragmentista 10, 30, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 41 tai 42.

Vasemmalta oikealle luettaessa aloitetaan fragmentista 3, 4, 5, 6, 11, 16, 20, 21, 24, 26, 28, 29, 36 tai 39.

Oikealta vasemmalle luettaessa aloitetaan fragmentista 7, 9, 15, 17, 18, 19, 23, 25, 27, 32, 38, 42, 43 tai 44.

Talvimatkoja

ALUT JA LOPUT

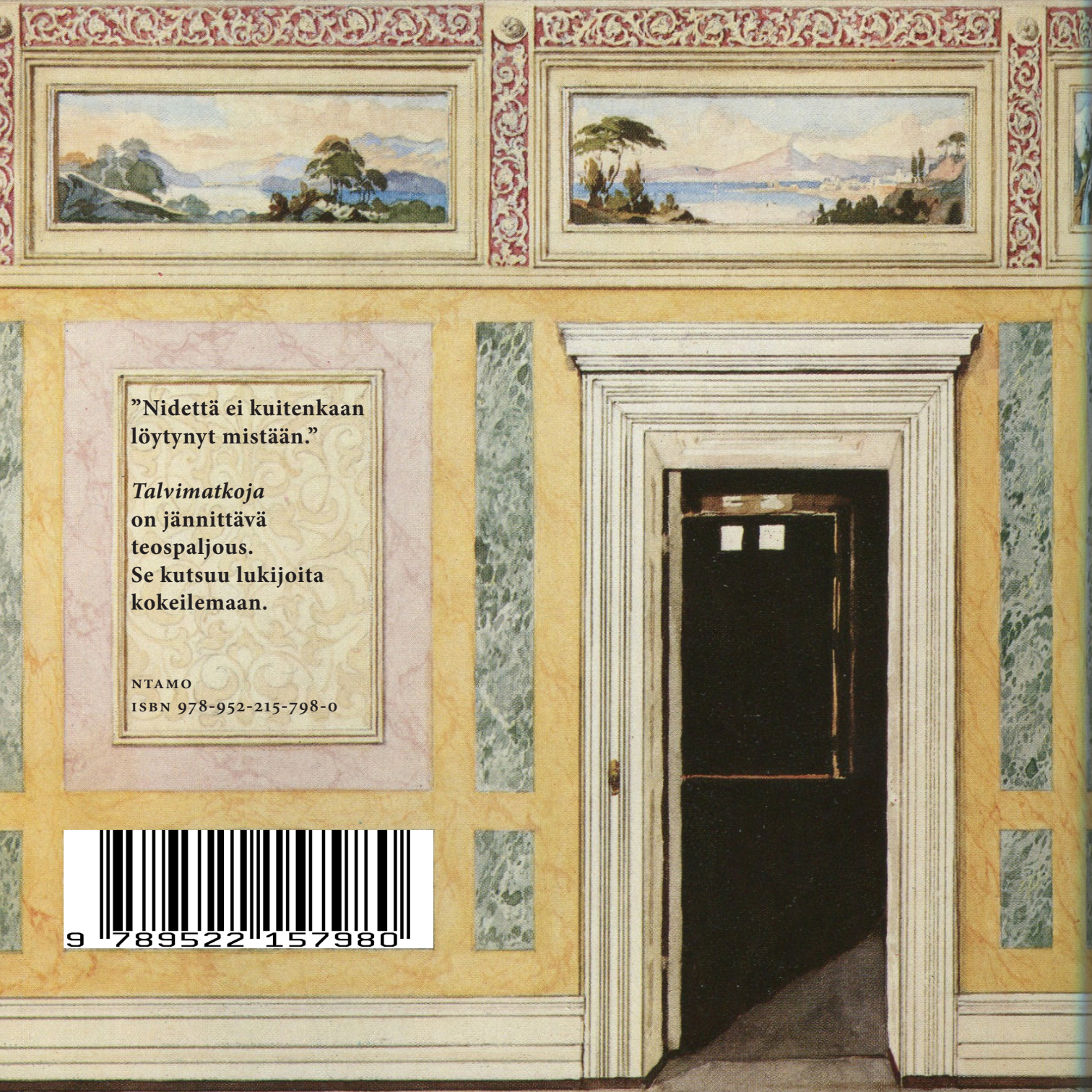
1 (LAUSEET 1–14)

Olettakaamme, että tarina ranskan kielen opettaja Vincent Degraëlista on totta. Kiistanalaisten väitteiden mukaan hän matkusti elokuussa 1939 maaseudulle Le Havreen. Tiedämme, että Degraëlin virkaveli Denis Borrade asui Le Havressa perheineen. On muistettava, että huhut sodasta ahdistivat tuohon aikaan kaikkia pariisilaisia.

Lähteemme kuitenkin väittävät, ettei Degraëlin tarkoitus ollut lepuuttaa hermojaan maaseudulla. Häntä ei kuulemma kiinnostanut esimerkiksi bridgen pelaaminen Denisin perheen kanssa. Keräämistämme hajanaisista tiedonmuruista voi päätellä, että vierailulle oli muu syy. Todennäköisimpänä selityksenä pidämme sitä, että Degraël etsi keräilyharvinaisuuksia Borraden kotikirjastosta.

Tekin olette ehkä kuulleet puhuttavan Hugo Vernierin kummallisesta teoksesta *Talvimatka*. Tutkijapiireissä on arveltu, että Borraden perhe olisi omistanut teoksesta kappaleen. Edes *Talvimatkan* olemassaolosta ei ole varmuutta; kirjastoista sitä ei löydy. Vincent Degraël olisi taatusti osannut antaa arvoa näin erikoiselle kirjalle. Jos hän olisi löytänyt *Talvimatkan*, ties millainen skandaali olisi syntynyt.

Mutta on muistettava, että kaikki edellä kerrottu on pelkkää spekulatiota.

**"Nidettä ei kuitenkaan
löytynyt mistään."**

Talvimatkoja
on jännittävä
teospaljous.
Se kutsuu lukijoita
kokeilemaan.

NTAMO

ISBN 978-952-215-798-0

